

← قرارداد آب و انرژی اردن و اسرائیل (Project Prosperity) چیست؟

قرارداد تبادل انرژی و آب بین اردن، اسرائیل و امارات متحده عربی که از آن به عنوان معامله «آب در برابر انرژی» یاد می‌شود، با هدف رفع نیازهای هر دو کشور به آب و انرژی است. بر اساس این توافق، اسرائیل قرار است در ازای دریافت انرژی خورشیدی، آب شیرین شده اردن را در اختیار اردن قرار دهد. این قرارداد شامل تامین انرژی خورشیدی اردن از یک نیروگاه، با بودجه شرکت مصدر امارات، به اسرائیل و تامین آب شیرین‌سازی شده توسط اسرائیل به اردن است. این پیشنهاد در جریان دیدارهایی بین اسرائیل کاتز وزیر انرژی اسرائیل، مدیر اجرایی مصدر، شرکت انرژی های تجدیدپذیر امارات، و مقامات اردنی مسئول آب، انرژی و محیط زیست مورد بحث قرار گرفته بود.

این ابتکار به چند دلیل قابل توجه است:

- نیاز مبرم اردن به آب را برطرف می‌کند، زیرا این کشور دومین کشور کم‌آبی در جهان است.
- از هدف اردن برای افزایش ظرفیت انرژی خورشیدی خود پشتیبانی می‌کند، که انتظار دارد از تولید ۱٫۷ گیگاوات برق خورشیدی در سال ۲۰۲۰ به ۲٫۷ گیگاوات تا پایان سال برسد.
- شامل ساخت یک نیروگاه خورشیدی ۶۰۰ مگاواتی در اردن و صادرات سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب آب شیرین شده از اسرائیل است. این قرارداد بخش کوچکی از برنامه اقتصاد سیاسی اسرائیل و آمریکا در منطقه غرب آسیا است.

در همین راستا، اجرای پروژه انرژی برای آب محتمل است. فقط موضوع زمان است، هرچند مشروط به توقف جنگ در غزه باشد. به احتمال زیاد این توقف موقتی خواهد بود و دولت همانطور که در مورد توافقنامه گازی انجام داد به پارلمان پاسخ رد خواهد داد. به خصوص که بسیاری از کارشناسان آب اردن بر مزایای این پروژه تاکید دارند و مدعی هستند که واردات آب از اسرائیل مقرون به صرفه‌تر و کارآمدتر از توسعه ظرفیت شیرین‌سازی آب به وسیله خود اردن است. علاوه بر این، مخالفان این پروژه به گرایش خاصی در داخل اردن تعلق دارند و مدعی دفاع از منافع کشور و حمایت از مردم فلسطین هستند. این همکاری نیازمند ادامه حمایت آمریکا از پروژه انرژی برای آب و تلاش برای موفقیت آن است. این کشور می‌تواند این کار را با اعمال نفوذ عمیق خود بر همه طرف‌ها و تجربه گسترده خود در این زمینه انجام دهد که قدمت آن به دهه ۱۹۵۰، در دوران دولت آیزنهاور باز می‌گردد، زمانی که به طور مثبت و محکم در مناقشه بین اردن و اسرائیل بر سر آب‌های رود اردن مداخله کرد. اهمیت این موضوع همچنین تاکید می‌کند که همکاری آبی اردن و اسرائیل به سنگ بنای مصالحه فرامرزی تبدیل خواهد شد.

دوجانبه با کشورهای همسایه از جمله اردن است. در پاسخ به تظاهرات مردم اردن علیه اسرائیل در خلال جنگ غزه که خواستار لغو همه روابط و همکاری‌ها با اسرائیل بودند، پارلمان و وزارت امور خارجه اردن اقدامات سریعی را انجام دادند که موفق شد خواسته‌های مردم در خیابان‌های اردن را مهار کند. طی سه روز پس از رای‌گیری، در ۱۶ اکتبر ۲۰۲۳، وزیر امور خارجه اردن اعلام کرد که اردن در جریان جنگ غزه قرارداد و قرارداد انرژی برای آب را امضا نخواهد کرد. علاوه بر این، در مصاحبه‌ای با یکی اندرسون از سی ان ان در ۱۷ نوامبر، وی اظهار داشت که مذاکرات در مورد توافق متوقف شده است زیرا شرایط «هیچ شکلی از تعامل با اسرائیلی‌ها را اجازه نمی‌دهد» و افزود که معاهده صلح بین دو کشور تبدیل به یک پیمان خواهد شد.

با این حال به نظر می‌رسد با وجود جنگ، قرارداد گازی معلق نخواهد شد. در گذشته، این توافق با اعتراضات گسترده مردم و پارلمان اردن روبرو شده است که دو بار به لغو آن رای داده است. به رغم این دولت قاطعانه و واضح پاسخ داد و رای پارلمان را (غیر الزام‌آور) خواند و استدلال کرد که اجرای توافق به دلیل نیاز اردن به افزایش امنیت انرژی به نفع اردن است.

تعاملات مهم اقتصادی اردن و اسرائیل

است که از حدود ۱۶ میلیون دلار در سال ۱۹۹۸ به بیش از ۳ میلیارد دلار در ۲۰۲۱ رسید. این همکاری اگرچه از سمت ابراقتصاد آمریکا ناچیز است اما از سوی اردن حیاتی تلقی خواهد شد که به معنای ادغام بیشتر اقتصاد اردن در اقتصاد اسرائیل و آمریکا است. همچنین گفته می‌شود که منجر به اشتغال ۴۵۰۰۰ نفری در اردن شده است. دیگر همکاری‌های اقتصادی بین اسرائیل و اردن شامل ارائه سالانه ۴۰ تا ۴۵ میلیون مترمکعب آب به اردن، قرارداد ۲۰۱۶ برای فروش گاز طبیعی به اردن از سکوی دریای لویاتان با قیمت‌های پایین‌تر از آنچه توسط مشتریان اسرائیلی پرداخت می‌شود، و تسهیل تجارت اردن با عراق و ترکیه از سال ۲۰۱۳ از طریق گذرگاه ۲۳ رودخانه اردن است.

یکی از معاملات اقتصادی بین اسرائیل و اردن که به دلیل اهمیت و تأثیر خود برجسته است، ایجاد مناطق صنعتی واجد شرایط (QIZ) در اردن است. این مناطق ویژه اقتصادی به دنبال معاهده صلح بین اسرائیل و اردن ایجاد شد و از طریق تلاش برای رونق اقتصاد اردن، وابستگی اقتصادی شدیدی برای اردن به اسرائیل ایجاد کرده است. این طرح به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا کالاهایی را با بخشی از نهادهای اسرائیلی تولید کنند و آنها را بدون عوارض گمرکی به ایالات متحده صادر نمایند. به شرطی که حداقل ۳۵ درصد از هر محصول تولید شده و صادر شده از QIZ ها ترکیبی از نهادهای اسرائیل و اردن باشد. این ترتیب منجر به افزایش قابل توجه صادرات اردن به ایالات متحده شده

